
Samenvatting Strafrecht 2

Aan de hand van alle hoor- en werkcolleges en de voorgeschreven literatuur.

Rechtsgeleerdheid

Samenvattingen

<https://timvandenbelt.com/nederlands/rechten/samenvatting/>

29 oktober 2015

T.J. van den Belt | <https://timvandenbelt.com>

<https://linkedin.com/in/timvandenbelt/>

Inhoudsopgave

Introductie & Algemeen	3
Week 1: Opzet en Culpa	3
1.1. Opzet	3
1.2. Culpa	4
Week 2: Noodweer(exces) en ontoerekeningsvatbaarheid	5
2.1. Noodweer(exces)	5
2.1.1. Noodzakelijk	5
2.1.2. Culpa in causa	5
2.1.3. Noodweerecnes & hevige gemoedsbeweging	6
2.2. Ontoerekeningsvatbaarheid	6
Week 3: Poging, voorbereiding & vrijwillige terugtred	7
3.1. Poging	7
3.1.1. Begin van uitvoering	7
3.2. Voorbereiding	8
3.3. Vrijwillige terugtred	8
Week 4: Daderschap	8
4.1. (Functionele) Pleger	9
4.2. Rechtspersoon als functionele pleger	10
Week 5: Deelneming: medeplegen	11
5.1.1. Opzet & samenwerking	11
5.1.2. Plegers & medeplegers	11
5.1.3. Doorwerking strafuitsluitingsgronden	12
5.1.4. Arresten	12
Week 6: Doen plegen, uitlokking & medeplichtigheid	13
6.1. Uitlokking	13
6.2. Doen plegen	14
6.3. Medeplichtigheid	14
Week 7: Leiding geven, poging tot uitlokking & vrijwillig terugtreden bij deelneming	15
7.1. Leiding geven	15
7.2. Poging tot uitlokking	16
7.3. Vrijwillig terugtreden bij deelneming	16
Slot	16

Introductie & Algemeen

Week 1: Opzet en Culp

Het ovengrote deel van deze week is herhaling van Strafrecht 1. Er zijn enkel twee arresten van belang. Daarom zal ik zeer beknopt door de stof van deze week gaan, voor een uitgebreidere uitleg over dit onderwerp verwijs ik je door naar de samenvatting/stof van Strafrecht 1.

1.1. Opzet

Het **schuldverband** van opzet ziet in **beginsel** toe op **alle bestanddelen** die na de verwoording van opzet volgen. De verdachte dient dan opzet te hebben op al die aspecten. **Uitzonderingen** hierop zijn door het **gevolg** gekwalificeerde delicten, **gemeengevaarlijke** delicten en **geobjectiveerde** bestanddelen. Wanneer er staat **opzettelijk en wederechtelijk**, dan **ziet** opzet **niet toe** op het bestanddeel wederechtelijk. **Mist** de *en*, dan is rust er wel een schuldverband op.

We werken over het algemeen met de lichtste vorm van opzet aangezien deze het makkelijkst te bewijzen is. De zogeheten **voorwaardelijke opzet**. Dit mag **niet** in gevallen opzet is verwoord door middel van ***oogmerk***.

Onder voorwaardelijk opzet verstaan we “**bewust de aanmerkelijke kans aanvaarden** dat...”.

Om te kijken of hier sprake van is ga je het volgende stappenplan door:

1. **Aanmerkelijke kans**

Is er sprake van een aanmerkelijke kans op het gevolg? Hierbij kijk je niet naar of er sprake is van een ernstig gevolg maar simpelweg of er een grote kans is op het gevolg door de gedragingen.

2. **Bewust**

Is de verdachte bewust van deze aanmerkelijke kans?

a. **Verklaring verdachte**

Als eerste kijk je naar de verklaring van de verdachte. Als de verdachte aangeeft het niet te weten (en de rechter gelooft dat) dan kan er geen sprake zijn van opzet, de verdachte weet het immers niet. Is er geen verklaring van de verdachte of gelooft de rechter het niet? Dan kijk je naar de ervaringsregels.

b. **Normaliteitssyllogisme**

Weet ieder **normaal mens** dat er een aanmerkelijke kans is? Is de verdachte

een normaal mens? Als je beide positief beantwoord dan is de verdachte bewust van de aanmerkelijke kans.

3. **Aanvaarden**

Als de verdachte bewust was van de aanmerkelijke kans en **toch** de gedraging heeft **verricht** dan is er in beginsel sprake van voorwaardelijke opzet. Een uitzondering staat beschreven in het (Strafrecht 1) **Porche arrest**. Hier viel uit de gedragingen af te leiden dat hij niet bewust de aanmerkelijke kans had aanvaard, in casu betekende (echte) opzet namelijk gevaar voor eigen leven. Ondanks dat de verdachte bewust was van de kans had hij geen opzet op zijn eigen dood en aanvaarde deze kans niet gelet op zijn gedragingen. Normaliter gebruik je het **Slaan met Pistool arrest** om te kijken of er sprake is van aanvaarding. Als gedragingen naar hun uiterlijke verschijningsvormen aangemerkt kunnen worden als ze zo zeer gericht zijn op een bepaald gevolg dat het niet anders kan dat verdachte de het gevolg aanvaarde, behoudens contra-indicaties.

1.2. Culpa

Culpa verwoorden we tegenwoordig als “**verwijtbare aanmerkelijke onvoorzichtigheid**”. Om te kijken of hier sprake van is kijk je naar het volgende stappenplan:

1. **Onvoorzichtig**

Kon de verdachte het gevolg voorzien?

a. **Gedragsvoorschrift**

Is er een **wet** dan wel (interne) **regel** die de **gedraging** verbiedt? Let hierbij wel op of de regel **strekt tot voorkoming** van het ingetreden **gevolg**.

b. **Ervaringsregel**

Kon of behoorde de verdachte te weten dat de gedraging tot het ter laste gelegde **gevolg** leidt?

c. **Achterwege laten**

Had de verdachte, nu hij wist of behoorde te weten, de gedraging achterwege moeten laten? Hier is geen sprake van wanneer de verdachte een **geoorloofde risico** nam of een **rechtvaardigingsgrond** heeft.

2. **Verwijtbaar**

Kon worden **gevergd** dat de verdachte anders handelde? **Kon** de verdachte dit überhaupt of kan de verdachte zich beroepen op een **schulduitsluitingsgrond**? De verwijtbaarheid hoeft **niet altijd gemotiveerd** te worden omdat het **af te leiden valt uit de handelingen**. Dit is anders wanneer er sprake is van **aangevoerde aanneembare omstandigheden** die de **verwijtbaarheid betwisten**.

3. **Aanmerkelijk**

Is er sprake van een aanmerkelijke voorzichtigheid? Is de **gedraging dermate erg** dat

het toe te rekenen is? Hiervoor dien je te kijken naar het **arrest Geervliet**. Je niet houden aan verkeersregels betekent niet meteen dat het aanmerkelijk is. In casu heeft de verdachte betracht juist te handelen maar tevergeefs. De **rechtsregel** is dat je kijkt naar de **aard** en **ernst** van de **gedraging** en de **zwaarte** van het **gevolg**.

Week 2: Noodweer(exces) en ontoerekeningsvatbaarheid

2.1. Noodweer(exces)

Noodweer kennen we nog van Strafrecht 1 en artikel 41 SR. Maar we gaan nu een kleine stap verder. Om je geheugen op te frissen de aspecten van noodweer:

- **Noodzakelijk**
Kon de verdachte zich aan de situatie onttrekken?
- **Lijf, eerbaarheid of goed**
Was er sprake van verdediging van één van deze aspecten?
- **Wederechtelijk**
Handelde de aanrander in strijd met het recht?
- **Ogenblikkelijk**
Vind de aanranding 'nu' plaats?

De **grondslag** van noodweer komt vanuit '**natuurlijke**'(fysieke) verdediging en **rechtsverdediging**. Het **verschil** tussen **noodweer** en **overmacht** is dat noodweer toe ziet op **recht** en **onrecht** terwijl **overmacht** een **conflict** van **plichten/rechten** betreft.

2.1.1. Noodzakelijk

Wat je nu extra dient te weten is onder andere dat het bestanddeel '**noodzakelijk**' **niet** betekent dat verdachte **gedwongen** is tot **verdediging**. Maar of het **feitelijk mogelijk** was om je aan de situatie te **onttrekken**. **Maar**, ook van belang is, kon het van de verdachte worden **gevergd**? Dit is bepaald in het **Boze Buurman arrest**. Hier probeerde de verdachte de situatie te sussen. Hij kon zich onttrekken, maar gelet op de poging van het voorkomen van een fysiek conflict kon onttrekking niet van de verdachte worden gevergd.

2.1.2. Culpa in causa

Een beroep op **noodweer** wordt **geweigerd** als je **culpa**(schuld) hebt aan het **veroorzaken** van **noodweer**. Dit is bepaald in het **Taxichauffeur arrest**. Er is bepaald dat je **willens** en **wetens** in een **situatie begeeft** waarbij (zo goed als) vast staat dat de aanrander je zal aanvallen er toe leidt dat je niet op noodweer kan beroepen. **Echter**, blijven na een sommatie tot vertrek betekent niet direct dat je het risico aanvaard op een directe

confrontatie. Vrezen voor zo'n situatie is onvoldoende. Culpa in causa speelt enkel **vóór de aanranding**.

2.1.3. Noodweerexcès & hevige gemoedsbeweging

We weten allemaal wel dat wanneer je je niet hebt gehouden aan de subsidiariteit en proportionaliteit vereisten dat beroep op noodweerexcès eventueel mogelijk is.

Hiervoor dient er allereerst sprake te zijn van een **noodweersituatie**. Als die er is dan dient de **overschrijding** het **onmiddellijk gevolg** te zijn geweest door een **hevige gemoedsbeweging veroorzaakt** door de **aanranding**. In het **arrest Van Doorslaggevend Belang** is een kleine **nuance** aangebracht. **Andere factoren dan de aanranding** mogen een rol spelen bij het veroorzaken van een hevige gemoedsbeweging. **Althans**, zo lang de **aanranding van doorslaggevend belang** (de druppel die de emmer doet overlopen) voor de hevige gemoedsbeweging.

2.2. Ontoerekeningsvatbaarheid

Om te kijken of er sprake is van ontoerekeningsvatbaarheid zullen we kijken naar de vragen die artikel 39 SR omvat:

- Is er sprake van een **gebrekkige ontwikkeling/ziekelijke stoornis of geestesvermogen**?
- Is het delict **begaan vanwege** deze **stoornis**?
- Staat iets **toerekening** in de weg?

Een groot vraagstuk in het licht van de verplichte stof is hierbij of ontoerekeningsvatbaarheid opzet in de weg staat? Kan de verdachte nog opzet hebben als hij zich in een psychose bevindt? Volgens het **Tolbert arrest** kan dit enkel in de weg staan indien de verdachte **ieder inzicht in de draagwijdte van zijn handelen en de mogelijke gevolgen daarvan ontbrak**. Een pyromaan heeft bijvoorbeeld opzet en inzicht op brandstichten, zijn ontoerekeningsvatbaarheid staat opzet niet in de weg. Dit is behoudens **contra indicaties**. Jezelf opzettelijk in een psychose brengen staat ook opzet niet in de weg, dit valt dan aan verdachte te wijten.

Normaal behandel je **ontoerekeningsvatbaarheid** bij de 3^e materiële vraag. Maar wordt bepleit dat deze opzet in de weg staat? Dan is dit uiteraard een **bewijsverweer** en dus de 1^e materiële vraag.

Week 3: Poging, voorbereiding & vrijwillige terugtred

3.1. Poging

Poging staat vastgelegd in artikel 45 SR. Voor we kunnen spreken over poging zijn er een paar voorwaarden:

- Het gaat om een **misdrijf**.
- Er is een **voornemen** van de dader.
Dit is het geval indien er sprake is van (voorwaardelijke) opzet op het begaan van het delict.
- Er dient een **begin van uitvoering** te zijn.

We kennen twee soorten pogingen.

- **Voltooid** poging
Alles is gedaan door verdachte om tot een succesvol delict te komen maar mislukt toch.
- **Onvoltooid** poging
De poging is mislukt, de dader wordt bijvoorbeeld onderbroken.

Wanneer het delict is begaan kan je uiteraard niet meer spreken over een poging. Een voltooid poging betekent dus geen voltooid delict.

3.1.1. *Begin van uitvoering*

Volgens het **Grenswisselkantoor arrest** is slechts de **intentie onvoldoende**. Dankzij het **CITO arrest** dient er gekeken te worden naar of **via uiterlijke verschijningsvormen** blijkt dat de **gedragingen gericht** zijn op **voltooiing** van het (voorgenomen!) misdrijf. Een manier om dit te analyseren kijken of er voldaan is aan één of meerdere bestanddelen. Een hulpmiddel hierbij is te denken of je kan zeggen "jetzt geht los!".

Er zijn pogingen waarvan vaststaat dat dit nimmer zal slagen. De maan willen kapot maken met een pistool. Dit noemen we dan **absoluut ondeugdelijke** poging. In zulke gevallen is er geen sprake van een poging doordat deze naar uiterlijke verschijningsvormen nooit zal kunnen slagen, dit wordt niet snel aangenomen. Dit is anders in gevallen van **relatief ondeugdelijke** gevallen. Zoals hooi willen aansteken, maar het is nat. Het slaagt nu misschien niet, maar zou morgen wel kunnen slagen. Gelet op het **Lexanruit arrest** is hier wel sprake van een begin van uitvoering.

Tot slot nog wat theorie (die je niet dient toe te passen) over begin van uitvoering:

- **Subjectieve** pogingsleer
  - Bestrafen van uit gedragingen gebleken **intentie**.

- **Hamel**: vastheid van voornemen.
- **Dijck**: verdachte toont zich naar plaats en tijd psychisch in staat.
- **Objectieve pogingsleer**
  - Bestrafen van gedragingen die **rechtsgoederen** in **gevaar** brengen.
  - **Zevensbergen**: vervullen van een deel van de delictsomschrijving.
  - **Simons**: laatste gedraging die nodig is voor voltooiing van delict.

3.2. Voorbereiding

Voorbereiding is strafbaar gesteld in artikel 46 SR. De vereisten zijn:

- **Misdrijf** met een gevangenis straf van **acht jaar** of meer.
- (voorwaardelijke) **opzet** op het misdrijf.
- Er is sprake van een **voorbereidingsmiddel**
  - Voorwerpen, stoffen, informatiedragers, ruimten en vervoersmiddelen.
- Er is sprake van een **voorbereidingsgedraging**
  - Verwerven, vervaardigen, invoeren, doorvoeren, uitvoeren of voorhanden hebben.
- Het middel is **bestemt** voor het **begaan** van het **misdrijf**.

Volgens het **arrest Telefonisch Voorbereiden** dient een middel voor het **begaan** van een misdrijf en **niet** voor het **voorbereiden**. Heeft het middel **voldoende verband** met het te **begane misdrijf**? Zo ook bepaalt in het **Holland Casino arrest**.

3.3. Vrijwillige terugtred

Volgens artikel 46b is **poging** noch **voorbereiding** is strafbaar indien verdachte **vrijwillig** door zijn **eigen wil** afziet van het begaan van het delict. Dit dient dus **vrijwillig** uit **eigen wil** te geschieden, een externe omstandigheid zoals het betrappt worden geldt niet. Volgens het **Baby Eemskanaal arrest** staan **externe omstandigheden niet** per definitie in de weg dat verdachte op eigen beweging af kan zien van zijn poging of voorbereiding. Ook bij een **voltooide poging** wat nog **niet is voltrokken** maar **wel zal gaan gebeuren** is het mogelijk om vrijwillige terugtred te doen. Hiervoor dien je je **voltooide poging ongedaan te maken** volgens het **Remkabel arrest**. In dit arrest kijk je naar of het handelen naar **aard en tijd geschikt** is om het **intreden** van het **gevolg** te **beletten**. Vrijwillige terugtred is **niet mogelijk** bij een **voltooid delict**. Een **succesvol beroep** op vrijwillige terugtred leidt tot **OVAR**, niet vrijspraak.

Week 4: Daderschap

Deze week gaat in op de daderschap. Wie allemaal als dader aangemerkt kunnen worden staat beschreven in 47 SR. Deze week betreft de vormen van **plegen** en **doen plegen**.

Daderschap gaat echter wel verder dan deze twee vormen. In de andere weken zal medeplegen, uitlokking en medeplichtig zijn worden besproken.

4.1. (Functionele) Pleger

Van oudsher betekent plegen 'fysiek' het feit plegen. De pleger voldoet aan alle bestandsdelen door middel van **spierbewegingen**. Tegenwoordig verstaan we onder pleger ook de 'functionele' pleger. Dit is dan **een ander** dan de persoon die fysiek de verboden gedraging verricht. Diegene bewerkstelligt dit. Om te kijken of iemand als functionele pleger gekenmerkt kan worden dien je te kijken naar de criteria die staan vastgelegd in het IJzerdraad arrest. Hieruit moet blijken dat de verdachte kon **beschikken en aanvaarden**.

Maar **voordat** je kijkt of iemand pleger dan wel functionele pleger is kijk je of verdachte **normadressaat** is. Kan verdachte het delict wel plegen? Sommige delicten vereisen dat verdachte over een bepaalde **kwaliteit** beschikt, zoals het zijn van een ambtenaar, bestuurder of werkgever.

Voor functionele daderschap zijn de volgende criteria bedacht via het IJzerdraad arrest:

- **Beschikken**
Kon de verdachte beschikken (**opdracht** geven / **zeggenschap**) over de fysieke pleger? Hierbij dient de verricht gedraging wel **verband** te hebben met de **beschikkingsmacht** van de verdachte.
- **Aanvaarden of placht te worden aanvaard**
Aanvaarden kan op drie manieren:
  - **Direct** opdracht geven
  - **Nalaten** in te grijpen, **wetende** dat er verboden gedragingen worden verricht.
  - **Niet betrachten** van de zorg die **redelijk** kan worden **gevergd** om de gedraging te voorkomen.
    - Zoals niet aangeven dat men zich dient te houden aan regelgeving of dit simpelweg nooit controleren.

Aanvaarden is echter **geen** (voorwaardelijke) **opzet!** Men hoeft niet bewust te zijn en resulteert er niet in dat verdachte direct opzet heeft. Maar, als je de **maximale zorg** hebt betracht, wat een **AVAS** verweer is, dan heb je niet aanvaard. Let wel op! AVAS ziet normaal toe op de 3^e materiële vraag, echter in dit soort gevallen is het een **daderschapsverweer** en wordt dus behandeld bij de 1^e materiële vraag.

Opzet of **culpa** van de **ondergeschikte** kan in beginsel **niet** aan de **verdachte** worden **toegerekend**. Als opzet dan wel culpa ten laste wordt gelegd dient deze dus ook bij de verdachte aanwezig te zijn. Ook al had de ondergeschikte dit.

Vaak zijn zowel de pleger als functionele pleger strafbaar. Het is dan aan het OM van wat zij opportuun vinden.

4.2. Rechtspersoon als functionele pleger

Volgens artikel 51 SR kunnen ook **rechtspersoon** strafbaar worden gesteld. Maar niet alleen de rechtspersoon zelf, ook de **feitelijke leidinggevende** (zie vorig hoofdstuk).

Om te kijken of een rechtspersoon strafbaar gesteld kan worden dient gekeken te worden naar de gronden van het **Drijfmest arrest**. Kan de **gedraging redelijkerwijs aan de rechtspersoon worden toegerekend**? Een **oriëntatiepunt** hiervoor is door te kijken of het was **verricht in de sfeer van de rechtspersoon**. Hier kan sprake van zijn bij het voldoen van alleen al **één** van de volgende omstandigheden:

- Is de gedraging verricht **ten behoeve** van de rechtspersoon?
- Past het bij de **normale bedrijfsvoering**?
- Is het de rechtspersoon **dienstig** geweest?
- Wordt voldaan aan de **IJzerdraadcriteria**?

In beginsel is één voldoende. **Echter**, wanneer een AVAS, **maximale zorg**, wordt gehonoreerd kan niet worden voldaan aan de IJzerdraadcriteria. In zulke gevallen zal de rechter **waarschijnlijk** oordelen dat het tóch niet kan worden toegerekend, ook al wordt er voldaan aan één van de andere gronden. Dit hangt nauw samen met dat men dan alsnog bij de 3e materiële vraag blijft steken.

Net zoals bij de natuurlijke functionele dader dient opzet dan wel culpa ook bij de rechtspersoon zelf aanwezig te zijn. Dit kan op twee manieren:

- Via de **natuurlijke** personen
  - Hoe hoger zijn opzet/culpa, hoe sneller het geacht wordt aanwezig te zijn bij de rechtspersoon.
  - De mate van vrijheid, hoe meer vrijheid, hoe sneller het wordt aangenomen ook aanwezig te zijn bij de rechtspersoon.
- Via de **rechtspersoon** zelf
  - Is het **bedrijfspolitik**?
  - Begaat men **systematisch** delicten?
  - **Ontbreken** van **toezicht**?

Week 5: Deelneming: medeplegen

Medeplegen is een **deelnemingsvorm**. In tegenstelling tot de deelnemingsvorm medeplichtigheid is dat je bij medeplegen als **dader** gekenmerkt wordt. Medeplegen staat net als plegen, doen plegen (en uitlokking) in artikel 47 SR.

1. Accessoriteit

Is er sprake van een strafbaar gronddelict? Dit kan zijn:

- a. **Voltooid delict**
- b. Strafbare **poging** (poging tot deelneming is niet strafbaar!)
- c. Strafbare **voorbereiding**

2. Is er sprake van een **bewuste nauwe samenwerking**?

- a. **Objectief**: heeft verdachte nauw samengewerkt?
- b. **Subjectief**: heeft verdachte opzet op de samenwerking?

3. Wordt er voldaan aan de **schuldvorm**?

Indien opzet of culpa bestanddeel is van het delict dan dient verdachte dit ook te bezitten, los van de opzet op de samenwerking.

5.1.1. *Opzet & samenwerking*

Indien iemand **opzet** heeft op de **samenwerking** van een **ernstiger grondfeit** dan daadwerkelijk is gepleegd, dan wordt je **enkel vervolgd** voor het **begane** grondfeit. Je wordt **geacht opzet** te hebben op het **lagere** indien je dit hebt voor het zwaardere delict. Wanneer iemand enkel **opzet** had op een **lager feit** maar wordt toch hoger, dan wordt de pleger vervolgd voor het grondfeit en de **medepleger daar waar die opzet op heeft**. Daarbij, indien iemand opzet heeft op mishandeling door een knuppel en het wordt een mishandeling door de hand, dan kan er alsnog opzet hebben. Dit leert het **arrest Globale Opzet** ons. Je hebt opzet op de mishandeling, hoe dit gebeurt doet er niet toe.

5.1.2. *Plegers & medeplegers*

Wat goed om te **beseffen** is dat wanneer de **daders allebei** als **pleger** gekenmerkt kunnen worden, je helemaal **niet** aan de **vereisten** van **medeplegen toekomt**. Bijvoorbeeld wanneer beide zelfstandig alle bestanddelen vervullen en bewust nauw samenwerken. Dit is anders **indien** slechts **één** van de twee als **pleger** gekenmerkt kan worden, dit is zo bijvoorbeeld wanneer de pleger alle bestanddelen vervult en de ander bewust nauw samenwerkt. Hierbij moet de **pleger wel** een **strafbaar grondfeit** hebben begaan! Tot slot heb je nog de omstandigheid wanneer **beide geen pleger** zijn maar wel gekenmerkt kunnen worden als medepleger. Dan moeten **allebei** aan de **vereisten voldoen**, dit is zo wanneer zij gezamenlijk alle bestanddelen vervullen met een bewust nauwe samenwerking. In gevallen van **kwaliteitsdelicten** is het **voldoende** dat slechts de **pleger of één** van de **medeplegers** over de kwaliteit beschikt, zo lang er maar ook **opzet** is op deze **kwaliteit** voor de **samenwerking**.

Soms wordt in een artikel **medeplegen strafbaar** gesteld. “**In vereniging**” een strafbaar feit begaan. In **zulke gevallen** worden de **daders gekenmerkt** als **pleger** en **niet** als **medeplegers**.

5.1.3. Doorwerking strafuitsluitingsgronden

Soms wordt er wel eens beroep gedaan op een **strafuitsluitingsgrond**. Dit *kan* effect hebben op de strafbaarheid van een medepleger. Dit is dankzij artikel 50 SR. Hierin staat dat **persoonlijke omstandigheden enkel voor de persoon zelf** geldt en **niet** voor een **andere** daders of medeplichtigen. Indien de strafuitsluitingsgrond een **rechtvaardigingsgrond** is, dus een **niet persoonlijke**, dan werkt deze **ook** voor de **medepleger/medeplichtige**. Indien het een **schulduitsluitingsgrond** betreft, dus een **persoonlijke**, dan is dit enkel voor die persoon. Zo kan het dus voorkomen dat een pleger niet strafbaar is maar de medepleger wel.

5.1.4. Arresten

Enkele arresten die in acht dienen genomen te worden bij het nagaan van de vereisten van medeplichtigheid:

- **Containerdiefstal arrest**

Medeplegen **vereist niet** de **fysieke aanwezigheid** van de verdachte ter plaatse. Een bewuste en nauwe samenwerken voorafgaand aan het feit kan onder omstandigheden voldoende zijn.

- **Vlinderbom arrest**

Louter aanwezig zijn, **niet distantieëren** en **instemmen** met een vernieling is **niet genoeg** om als bewuste nauwe samenwerking gekenmerkt te worden en dus geen medeplegen.

- **Onvrijwillige Taxirit arrest**

Onder omstandigheden kan je ook **passief** bewust en nauw samenwerken. Als je door lijfelijke aanwezigheid bijdraagt zodat men bijvoorbeeld niet weg kan, is dit alsnog voldoende.

- **Overzichtsarrest medeplegen**

In dit arrest is een klein overzichtje gegeven wanneer er sprake kan zijn van medeplegen. Deze ziet er als volgt uit:

- Wie het **feitelijke handelen** verricht is **minder van belang**, de **focus** ligt op de bewust nauwe samenwerking.
- **Bijdrage** aan het feit kan ook **vóór** of **ná** het plegen van het feit.
- De **intellectuele** en/of **materiële** bijdrage dient van **voldoende gewicht** te zijn.
- Een **kleine bijdrage** (bevorderen/vergemakkelijken) kan tot medeplichtigheid leiden. Wil de rechter alsnog overgaan tot medeplegen dan dient hij dit **goed** te **motiveren** aan de hand van bijvoorbeeld:

- De **intensiteit**
- Onderlinge **taakverdeling**.
- De **rol** in de **voorbereiding**.
- De **uitvoering** of **afhandeling**.
- **Belang** van de rol.
- De **aanwezigheid** op **belangrijke momenten**.
- En van minder belang: **niet terugtrekken** op daartoe **geëigende tijdstip**.

Week 6: Doen plegen, uitlokking & medeplichtigheid

6.1. Uitlokking

Uitlokking is het opzettelijk een ander bewegen tot het begaan van een strafbaar feit met uitlokkingsmiddelen, zoals beschreven in artikel 47 lid 1 onder 2 SR. Via het volgende stappenplan kan bekeken worden of hier sprake van is:

1. **Accessoriteit**

De uitgelokte heeft een strafbaar grondfeit gepleegd.

2. De **deelnemingsgedraging**:

- a. **Objectief**: Bij de ander dient een **wil** te zijn **ontstaan** voor het begaan van een strafbaar feit door middel van een **wettelijk uitlokkingsmiddel**.
- b. **Subjectief**: Je dient **willens** en **wetens** uit te lokken.

3. **Schuldverband**

Je dient **opzet** te hebben op **alle** bestanddelen. **Ook bij overtredingen**. Bij **culpoze** delicten dient dit **schuld** te zijn. Een **uitzondering** hierop staat in lid 2. Opzet/culpa hoeft **niet gericht** te zijn op **geobjectiveerde bestanddelen** of **gevolgen**.

Bij het nagaan van dit stappenplan zijn er een paar aspecten die extra aandacht verdienen. Uitlokking van iemand die **al een vast voornemen** heeft tot het begaan van het feit is niet strafbaar. Er is niks uitgelokt, het was er al.

Daarnaast worden **uitlokkingsmiddelen ruim uitgelegd**, vooral **inlichtingen**. Een **aanmoediging** kan echter **niet** worden gezien als inlichting. Het dient in dat geval een **mededeling** te zijn van **feitelijke aard** die van **belang** is voor het te **begane** delict in de zin dat deze **geschikt** genoeg is om het **feit** te kunnen **bewerkstelligen**.

In het geval je iets uitlokt en de onmiddellijke pleger doet iets **ernstiger**, dan wordt je **enkel** vervolgt tot dat waar je **opzet** op **gericht** was. Indien de onmiddellijke pleger iets **minder** ergs doet dan wordt **slechts** dat feit ten laste gelegd. Van beide gevallen is **geen sprake**

indien de onmiddellijke pleger iets **geheel anders** doet dan de uitlokker wilde, er dient wel een vorm van **verband** te zijn.

6.2. Doen plegen

Het doen plegen heeft veel weg van de functionele pleger en uitlokking. Echter, in tegenstelling tot beide is bij doen plegen **vereist** dat de onmiddellijke pleger **niet strafbaar** is. Er dient wel sprake te zijn van een strafbaar grondfeit. De **reden** waarom de fysieke pleger **straffeloos** is **maakt niet uit**, het ontbreken van een kwaliteit doet er niet toe. Dat valt af te leiden uit het (niet verplichte) **Terp arrest**. Om te kijken of er sprake is van doen plegen kan je het volgende stappenplan bewandelen:

1. Accessoriteit

Is er een strafbaar grondfeit en is de fysieke pleger straffeloos?

2. Is er sprake van een deelnemingsgedraging?

a. **Objectief:** Is de ander aangezet tot het feit?

b. **Subjectief:** Is de ander opzettelijk aangezet?

3. Wordt voldaan aan het schuldverband?

Indien schuld of opzet bestanddeel is, dient de verdachte deze ook te hebben voor het delict.

6.3. Medeplichtigheid

Het zal geen verassing zijn dat er ook voor medeplichtigheid een mooi stappenplan is die je kan bewandelen. Medeplichtigheid staat in 48 en 49 SR.

1. Accesoriteit

Er dient een strafbaar **misdrijf** te zijn gepleegd.

2. Deelnemingsgedraging

a. **Objectief:** dit kan op twee manieren

i. **Tijdens** het delict **behulpzaam** zijn.

ii. **Voorafgaand** aan het delict **gelegenheid, middelen of inlichtingen** verschaffen.

b. **Subjectief: Opzettelijk bevorderen**

3. Schuldverband

In beginsel dien je opzet of culpa te hebben op alle bestanddelen.

Ook hier zijn er enkele aspecten die nadere uitleg vereisen.

Voorafgaand wordt **relatief uitgelegd**. Als je na een misdrijf een vluchtauto hebt staan, dan was deze er vóór de misdrijf ook al verschaft. Dus zou het pas na het delict gebruikt worden, de behulpzaamheid geschiedde vooraf.

Het kan zijn dat je medeplichtig wordt door het **nalaten** van bepaalde handelingen. Dit is bepaald in het **Medeplichtigheid Door Nalaten arrest**. Van nalaten is **in beginsel** slechts **sprake** indien daar een **rechtsplicht** toe bestaat. Dit kan een **wettelijke** of **contractuele** rechtsplicht zijn. **Echter**, in het **arrest** is ook bepaald dat **omstandigheden zelf** ook een **rechtsplicht kunnen creëren**.

Erg belangrijk om te onthouden is dat een **medeplichtige dezelfde ter laste legging** krijgt als de **dader**. Indien de opzet van de medeplichtige gericht was op een ernstiger feit dan wordt enkel het mindere feit ter laste gelegd. Indien de opzet was gericht op een minder ernstig feit dan wordt alsnog het ernstigere feit ten laste gelegd. Artikel 49 lid 4 SR vertelt ons dat in zulke gevallen **enkel verrichte handelingen daadwerkelijk** worden gestraft. Dit komt echter pas aan bod bij de **4^e materiële** vraag.

Er dient wel **voldoende verband** te zijn tussen waarop het **opzet** is gericht en het **begane** feit. Dit **beoordeel** je aan de hand van de **aard** van de **gedragingen** en de **overige omstandigheden** van het geval. Dit is zo bepaald in het **Medeplichtigheid en opzet** arrest.

Week 7: Leiding geven, poging tot uitlokking & vrijwillig terugtreden bij deelneming

7.1. Leiding geven

Leiding geven aan een strafbaar feit is strafbaar gesteld in artikel 51 lid 2 onder 2 SR. Om meteen met de deur in huis te vallen, hier is weer een stappenplan voor en deze is als volgt:

1. **Accessoriteit**

Rechtspersoon dient strafbaar te zijn. De rechtspersoon dient aan eventuele kwaliteitsvereisten voldoen, de leidinggevende niet.

2. **Deelnemersgedraging**

a. **Objectief**: een bijdrage hebben geleverd.

- i. Door middel van het geven van een **opdracht**.
- ii. Door **feitelijk leiding** geven.

b. **Subjectief**: opzet op eigen deelnemingsgedraging.

3. Schuldverband

In beginsel opzet op alle bestanddelen.

De objectieve gedragingen kunnen zowel **actief** als **passief** worden uitgevoerd. Bij actief is dit duidelijk zichtbaar. Bij **passief** ligt het iets **genueanceerder**.

Er kan sprake zijn van passief leiding geven als je voldoet aan het **Slavenburg II arrest**. Er kan van feitelijk leiding geven gesproken worden indien de persoon **bevoegd** en **gehouden** is om

verboden gedragingen te stoppen en **bewust de aanmerkelijke kans aanvaard** dat de gedraging zich nogmaals zal voordoen. Oftewel, je dient redelijkerwijs **gehouden** te zijn en je moet het **bewust aanvaarden (voorwaardelijke opzet)**, in tegenstelling tot de IJzerdraadcriteria.

7.2. Poging tot uitlokking

Artikel 46a SR stelt pogingen strafbaar die een ander ertoe had moeten **bewegen** om een **misdrijf** te begaan. Dit betekent dat er **geen sprake** kan zijn van een **voltooid delict** of een **poging** op datgene wat men wil uitlokken. Dit alles dient met een **wettelijk uitlokkingsmiddel** te geschieden. Zo kan je, indien je hiervan gebruikt maakt, poging tot **doen plegen, uitlokking, leiding geven** en zelfs **medeplegen** strafbaar stellen. Omdat deze poging een **opzichzelfstaande feit** is deelname aan 46a SR mogelijk.

Kort gezegd heeft de HR bepaald dat hier sprake van kan zijn indien de **gedragingen er niet toe hebben geleid dat er een begin van uitvoering is gekomen**.

Soms is het mogelijk dat iemand strafbaar is aan het uitlokken van zware mishandeling maar de uitlokker had eigenlijk opzet op uitlokking tot moord. In zulke gevallen kan deze uitlokker vervolgd worden voor poging tot uitlokking tot moord in plaats van uitlokking van zware mishandeling. De straf is op die manier hoger en dient dus ook ten laste te worden gelegd volgens artikel 55 SR.

7.3. Vrijwillig terugtreden bij deelneming

In het **arrest vrijwillig terugtreden bij deelneming** is bepaald dat indien de **pleger vrijwillig terugtred ook** de overige **deelnemers** (lees: niet daders!!!) hiervan **profiteren**. Dit geldt **niet** voor **medeplegers**, deze dienen het uit eigen wil te doen zoals eerder is besproken. Dit betekent echter nog niet dat de overige deelnemers vrijuit kunnen gaan. Een poging via 46a SR is eventueel nog wel mogelijk.

Slot